

BOLOŇSKÁ DEKLARACE A HUDEBNÍ PEDAGOGIKA V ČESKÉ REPUBLICE

Ivana AŠENBRENEROVÁ (Česká republika)

Pozornost je věnována aktivitám České republiky v rámci Evropské asociace pro všeobecné hudební vzdělávání (EAS) a Visegrádského hudebního týmu. Závěr je věnován vzdělávání učitelů hudební výchovy na katedře hudební výchovy na Pedagogické fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem s ohledem na závěry Boloňského procesu.

Klíčová slova: Evropská asociace pro všeobecné hudební vzdělávání (EAS), Evropské studentské fórum, Visegrádský hudební tým

The attention is paid to the activities of Czech Republic within European association for universal music education (EAS) and Visegrad music team. Conclusion, considering conclusions of Bologna process, is devoted to education of teachers of music in the Department of music, in Pedagogical faculty of J.E.Purkyně, in Ústí nad Labem.

Key words: *European association for universal music education (EAS), European student's forum, Visegrad music team.*

1 Evropská asociace pro všeobecné hudební vzdělávání (EAS)

European Association for Music in Schools (EAS) se sídlem v Belgii existuje od roku 1990. Její koncepce se shoduje se základními principy UNESCO. Přispívá ke zlepšení vzájemného porozumění mezi lidmi a k pochopení jejich odlišných kultur, zdůrazňuje důležitost hudby na všech stupních vzdělání a podporuje kulturní projev jako jednu z klíčových kompetencí pro celoživotní vzdělávání, což je v souladu s evropskou politikou.

Mezi nejzávažnější úkoly EAS patří podpora a stimulace výměny, sběru a šíření informací o vývoji v hudebním vzdělávání aktivitami výboru, národních

koordinátorů a aktivních členů EAS. Vedoucím týmu za Českou republiku je doc. Dr. Miloš Kodejška, CSc., člen katedry hudební výchovy Univerzity Karlovy v Praze. Asociace organizuje pravidelné konference, které jsou realizovány ve spolupráci s institucemi, asociacemi a členy EAS a tvoří koalici s přidruženými mezinárodními asociacemi – ISME (Mezinárodní společnost pro hudební vzdělávání) nebo EMC (Evropská hudební rada). Hlavním úkolem EAS je vytvořit rozsáhlou platformu pro vzájemnou kooperaci a konfrontaci zkušeností hudebních pedagogů, umělců, vědeckých pracovníků a studentů pedagogických vysokých škol s hudebním zaměřením. Tuto ideu si kladou za cíl mezinárodní kongresy, které EAS každoročně pořádá v jedné ze svých členských zemí.

Součástí kongresů bývají pravidelně i **Evropská studentská fóra**. Ta reflektují potřeby, zájmy, ale také názory vysokoškolských studentů na probíhající Boloňský proces a pedagogickou reformu v hudebně výchovné oblasti, se kterými se hudební výchova potýká v mezinárodním měřítku. Názory studentů a závěry jejich setkání, se stávají součástí dokumentů EAS a ISME, mají kulturně společenský dosah, přispívají ke zkvalitňování hudební výchovy a znovunabytí jejího důstojného místa ve všeobecně vzdělávacích systémech jednotlivých zemí EU.

Od roku 1990 hostí hudební pedagogy, vědce, odborníky a učitele hudební výchovy vždy jiná země: *Německo* (1990, 1992, 1994, 2006) *Rakousko* (1991, 2003), *Anglie* (1995), *Slovensko* (1996), *Švýcarsko* (1997), *Švédsko* (1998, 2007), *Maďarsko* (2000), *Lotyšsko* (2001), *Řecko* (2004), *Česká republika* (2005), *Itálie* (2008), *Estonsko* (2009), *Turecko* (2010). V roce 2011 se bude kongres konat v polském Gdaňsku.

EAS se svou početnou členskou základnou (44 kontaktními osobami ve většině evropských zemí a intenzívně pracujícím prezidiem) se prezentuje veřejnosti zejména třemi způsoby: každoročně konanými kongresy hudební pedagogiky, internetovými stránkami EAS (www.mdw.ac.at/eas) a ročně vycházejícím zpravodajem EAS-Newsletter.

1.1 Hudební kongres EAS v Praze v roce 2005

Ve dnech 12. až 15. května 2005 se Evropský hudební kongres a Evropské studentské fórum uskutečnilo v Praze. Téma kongresu se neslo v duchu pedagogického odkazu J. A. Komenského, heslem pro všechna jednání bylo: „Na dobrém počátku všechno záleží“. Studentské fórum bylo pracovním setkáním studentů z většiny evropských zemí. Studenti na něm měli možnost zhodnotit situaci ve vysokém školství v evropských zemích. Do Prahy se sjelo na 200 českých i zahraničních hudebních vědců, odborníků, učitelů a studentů z 22 zemí Evropy.

Jednání byla rozdělena do tematických celků:

1. *Společenský význam hudební výchovy*
2. *Hudební činnosti v mateřských a základních školách*
3. *Diagnostika a rozvoj hudebního talentu*
4. *Profesionální příprava pedagogů pro práci v předškolních zařízeních a v základních školách*
5. *Hudebně pedagogické náměty pro spolupráci mezi školou a rodinou*
6. *Zajímavé zkušenosti ze školských systémů v zemích Evropské unie*
7. *Prezentace materiálů pro hudební výchovu*

Součástí kongresu byly doplňkové programy: prezentace hudebních učebních pomůcek, učebnic hudební výchovy, didaktické materiály, hospitace v pražských školách a koncerty školních hudebních souborů.

V závěru kongresu se všichni zúčastnění shodli a zdůraznili, že evropský integrační proces dnes potřebuje kromě politiky a ekonomiky kvalitní kulturní výchovu. Pražský kongres přinesl výměnu informací o činnostech hudebních a hudebně pedagogických spolků a organizací v regionálním, celostátním i mezinárodním smyslu. Společným zájmem všech je společensky posilovat význam hudební výchovy ve školách, rodinách a zkvalitňovat systém vzdělávání budoucích učitelů hudby na vysokých školách v Evropě. Významným aktem byl podpis smlouvy o spolupráci mezi evropskou organizací EAS a světovou organizací ISME dne 14. 5. 2005.

1.2 Studentské fórum v Praze v roce 2005

Součástí Hudebního kongresu v Praze bylo Studentské fórum, jehož tématem byl Evropský vysokoškolský prostor. Studenti se ve svých diskusích zaměřili na pět aspektů evropského vysokého školství:

1. *Třístupňový studijní systém*
2. *Teorie a praxe ve vzdělávání*
3. *Mezinárodní kontakty*
4. *Evropský kreditní systém ECTS*
5. *Pedagogické praxe*

Konkrétní otázky se týkaly např.

- hudebního vzdělávání a hudební výchovy v jednotlivých zemích,
- hudebního života na školách, prostupnosti studijních programů prvního cyklu (bakalářského) s druhým cyklem (magisterským) a následným doktorským,
- jak dalece mohou studenti uplatňovat kritické a samostatné myšlení, tvořivost, spolupráci apod.,
- jaký charakter má dosavadní spolupráce studentů a pracovníků vysokých škol, která je deklarovaná Boloňským programem,
- jak se v posledních letech přizpůsobily výukové metody novým typům studijních programů,
- jak můžeme charakterizovat propojení výuky hudebních disciplín s výzkumem a hudební praxí

Závěry byly prezentovány delegátům Evropského hudebního kongresu.

2 Visegrádský hudební tým

Další významnou aktivitu na poli hudební pedagogiky v České republice představuje členství v tzv. Visegrádském hudebním týmu. Jeho činnost započala v roce 2007 a tvoří jej vysokoškolští pedagogové ze čtyř sousedících zemí (Česká

republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko). Tato instituce se zabývá významnými otázkami naší soudobé hudební pedagogiky zúčastněných zemí, mapuje současný stav vysokoškolského hudebně pedagogického vzdělávání, zabývá se modernizací hudebního školství, koncepcí doktorandských studií a otázkami habilitačního a inauguračního řízení.

Jedno z významných setkání se uskutečnilo formou pracovních seminářů ve dnech 16. až 20. 7. 2008 v Praze. Doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc., koordinátor EAS pro ČR, připravil toto setkání spolu se zahraničními partnery (Prešovská univerzita v Prešově - SR, Szegedi Tudományegyetem Juhás Gyula Pedagógusképző Kar. Szeged - HU, Uniwersytet Rzeszowski w Rzeszow - PL). Učitelé z vysokých škol ze čtyř zemí přednesli referáty o aktuálních proměnách a úkolech v hudebním vzdělávání ve všeobecném školství pod vlivem probíhající pedagogické reformy v Evropě a přiblížili systémy doktorandských studií, habilitačních a inauguračních řízení.

Obsah jednání byl rozdělen do čtyř kapitol. První s názvem „Stav a potřeby hudebního vzdělávání v zemích V4 na počátku 21. století“ mapovala dosavadní vývoj a stav hudebního vzdělávání a její potřebu nových trendů ve vývoji. Druhá kapitola nazvaná „Doktorandské vzdělávání (Ph.D.) v hudební pedagogice ve visehradských zemích“ poukázala na třetí stupeň vysokoškolského vzdělávání. Třetí kapitola „Specifické přístupy k modernizaci hudebního vzdělávání“ zahrnovala inspirativní prezentace pedagogů z praxe. Poslední kapitola s názvem „Společná stanoviska a aktuální požadavky v hudebním vzdělávání dětí, studentů a pedagogů vysokých škol“ pojednávala o důležitosti kvalifikačního růstu pedagogů vysokých škol a odpovědnosti kateder hudební výchovy za přípravu učitelů hudební výchovy.

Pro hudební vzdělávání ve všech zemích V4 je v současné době klíčová právě probíhající pedagogická reforma. Je nutné uhájit postavení a význam hudební výchovy v celkovém profilu vzdělávání od předškolního věku dětí až po jejich dospělost.

Publikace, která vzešla z jednání vypovídá o současné situaci v hudebním vzdělávání v mezinárodním měřítku a dává podněty pro další spolupráci mezi učiteli ve střední Evropě v oblasti rozvoje hudební pedagogiky.

LITERATURA A JINÉ ZDROJE

1. Everything depends on a good beginning. Praha, 2007, ISBN 80-7290-293-4
2. Visegrádské semináře. Praha, 2008, ISBN 978-80-7290-382-5
3. www.eas-music.org
4. <http://iforum.cuni.cz/IFORUM-8988.html>

Doc. PhDr. Ivana Ašenbrennerová, Ph.D.
Katedra hudební výchovy
Pedagogická fakulta
Univerzita J. E. Purkyně
Ústí nad Labem
Česká republika